

Stručni rad

ZAŠTITA PODATAKA U ŠKOLAMA

Zoran Raičević

Srednja elektro – računalniška šola Maribor

Sažetak

Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR) iz 2016. definira prikupljanje i obradu podataka, zato je vrlo važno da smo toga svjesni. To se posebno odnosi na škole koje imaju pristup podacima maloljetnika. Škole imaju opunomoćenika kako bi osigurale provedbu ove Uredbe i moraju imati dobro izrađene protokole za zaštitu i obradu podataka. Roditelji i učenici imaju pravo na pristup informacijama koje škola posjeduje.

Ključne riječi: Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR) iz 2016, osobni i osjetljivi podaci, upravljanje podacima i obrada istih u školama

1. Uvod

Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR) iz 2016. godine, koja je temeljni akt o zaštiti i obradi podataka, može se naći u Službenom listu Europske unije. Ovo je vrlo važan propis jer nam omogućuje privatnost, određena prava i sprječava zloupotrebu podataka. Učitelj u školi često se bavi podacima svojih učenika, recimo ocjenama. Ukoliko je učitelj uz to još i razrednik, posjeduje i neke druge informacije, kao što su podaci o rođenju, adrese prebivališta i tako dalje. Sada se možemo zapitati znamo li dovoljno o tome kako postupati s tim podacima, gdje ih možemo pohraniti i kako ih zaštititi od zloupotrebe.

2. Vrste podataka

Postoje dvije kategorije podataka: osobni i osjetljivi podaci. Osobni podaci su podaci o identifikaciji pojedinaca i njihovih obitelji. To su imena, adrese, kontakti, ocjene, izvješća učenika, disciplinske mjere. Čak i ako ih pojedinac objavi, i dalje imaju status osobnih podataka. Osjetljivi podaci su npr. slike, vjeroispovijest, zdravlje (prehrana i druge specifičnosti), biometrijski podaci (npr. otisak prsta). Ti podaci mogu predstavljati rizik za ljude i ne smiju se upotrebljavati bez pristanka. Dakle, svaki učitelj bi trebao razlikovati te dvije kategorije podataka, jer njegov rad ne može izbjeći manipulaciju podacima svojih učenika i njihovih obitelji.

2.1 Upravljanje s podacima

Postoji velika razlika između upravljanja podacima ili njihove obrade. Upravitelj podataka je pojedinac ili tvrtka, koji diktiraju način i svrhu obrade podataka dok sam izvršitelj obrade obrađuje podatke u njihovo ime. Stoga je svaki od njih pravno odgovoran na drugačiji način. Ako razmišljamo o obrazovanju, onda je škola u ulozi upravitelja podataka, dok izvršitelj obrade podataka može, na primjer, biti fotograf koji fotografira događaje, nastavu ili pojedine učenike. To može biti i tvrtka koja je servisirala računalnu opremu koja sadrži mnogo podataka, ili sam školski informacijskog sustav za vođenje elektroničkih dnevnika i stalnih gostiju, ili čak usluga u oblaku, ili vlastita službena web stranica. Zadatak upravitelja podataka je uspostaviti protokole za zaštitu istih kao i sačuvati podatke kojima upravlja.

2.2 Trenutačno stanje u školama

Prema sadašnjem zakonu, sve škole moraju imati opunomoćenika, koji brine za zaštitu podataka kako bi provedba GDPR-a u školama bila osigurana. Taj opunomoćenik isto- u imenu škole- obučava učitelje i druge školske radnike, pogotovo za primjere revizije, potencijalnih dilema i sl. Tako se možemo zapitati sljedeće:

a.) Koja je pravna osnova za obradu podataka?

Škola obavlja poslove u javnom interesu i to je njezina pravna osnova za obradu podataka. U tu svrhu prikupljeni podaci ne smiju se koristiti u druge svrhe. To znači da ne bismo smjeli trećoj osobi posredovati, npr. e-mail adresu roditelja ako se radi o promociji događaja u školi, jer to nije zadatak javne službe. U tom slučaju mora se dobiti dopuštenje.

b.) Koje podatke pohranjujemo i tko im može pristupiti?

Škola mora pregledati podatke koje obrađuje i odlučiti ih učinkovito zaštititi. Također je potrebno utvrditi tko od vanjskog osoblja škole ima pristup podacima i koji je potencijalni rizik od zloupotrebe.

c.) Koje mjere opreza imamo na raspolaganju?

Zloupotreba osobnih podataka ne znači samo da su na djelu hakeri ili zlonamjerni softver. Zloupotreba podataka može se dogoditi i kada učitelj ostavi računalo

uključeno u razredu i nije zaštićeno lozinkom, ili se prijenosno računalo zaboravi na nekom javnom mjestu gdje svatko može pristupiti podacima. Da biste spriječili zloupotrebu, morate imati podatke samo na školskom stacionarnom računalu zaštićenom jakim lozinkom. Ako bi se osobni podaci prenosili na ključu, morali bi biti šifrirani i zaštićeni jakim lozinkama te zaštićeni ili skriveni od drugih. U tu svrhu učitelji moraju biti kompetentni za rješavanje takvih problema.

d.) Što znaju roditelji kao zakonski skrbnici učenika?

Škole bi trebale obavijestiti roditelje o zaštiti privatnosti, gdje bi informacije koje prikupljaju trebale biti jasno naznačene, kao i o svrsi prikupljanja i pristupa podacima od strane drugih. Prema Općoj uredbi o zaštiti podataka, roditelji i učenici imaju pravo pregledati podatke koje posjeduje škola.

3. Zaključak

Zaštita podataka vrlo je važna stvar izvan škola i ne smije se podcijeniti. Izumili smo internet, gdje možemo ostaviti svoj digitalni otisak ili podatke bez ikakve kontrole ili znanja o tome što treće strane mogu učiniti s njima. Tek kada dođe do zloupotrebe, shvatimo važnost zaštite podataka. Škole kao javna služba dužne su se pridržavati Opće uredbi o zaštiti podataka iz 2016. godine.

4. Literatura

[1] Internetska stranica:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=SV>